et spiritui sancto laus et iubilatio per eterna secula seculorum amen. Item
Exultate filii in domino quia de | de nativitate domini.
dominica illa sermo succedit que singulare cordibus vestris vendicat
principatum. que est ad cuius nomine humiliter inclinatis cuius honori
reverenter assistitis cuius memoriam iugiter frequentatis. Hec est que vestris
affectibus suaviter indulcescit quam magna multitudo dulcedinis eius. Spiritus e-
nim eius super mel dulcis et quia dulcis dominus cum omni sua dulcedine supervenit
Cum enim fecerit deus omnia opera sua valde bona hanc melius fecit construens
in ea sibi reclinatorium aureum ut post tumultus angelorum et hominum et
reclinaret et requiem inveniret. Hec est quod natura miratur veneratur
angelus videtur homo stupescit celum expavescit terra infernus exhorret.
In hanc vero maiestas altissimi mirabiliter liquefacta sicut adipe et
pinguedine repleta fontes infudit celos inferna respersit. Hic exinani
vit semetipsum excelsus et immensus mensuram bonam et confertam et coa-
gitatam mittens in sinum virginis. Hic divinis unguentis virtutis oleo letitie
et sicut ad altare in signum pontificis consecratus de alvo hoc ad aram
crucis ascendens proprio cruore tamquam alterius generis oleo perfusus iam
non solum consecratus sed consecrans totum corpus machine mundialis largio
re liquamine consecravit. Fatescit igitur mentis tristicia fugiat dimi
nuatur dolor timor abscedat ut liceat vacare et videre cum moyse visionem
hanc grandem qualiter deus in hoc ventre corporatur. decipiatur dyabolus re
paratur perditum ablatum recuperatur. Totum me trahit affectio sed cautio de-
ficit. duces cogitatio vocis penuriam comprehendit. fervent interiora et in
undosam ebulliunt altitudinem sed frigidas lingue angustie refrigerant
exundantes | quod est brevissima. Nuditatem sensum tacitumus ab
dominam ut ibi mutus sim ubi dominus loquitur natura. Veruntamen non tace
bo et non quiescam donec egrediatur ut splendor vultus tui et sermo
de te conceptus si non ut lampas saltem ut scintilla accendatur. Novit
fateor quod disponente deo permanent innumerabiles creature et multis annorum mi
libus tam celestia quam terrestria incessanter stare videantur seminariis illis
istis diruptis. Sicut illa magna civitas civium suorum mansione fundata et
castellantibus palaciis multiplex habitantium multitudo propellitur. Obscu
rantur stellarum ignes solem loquor et luna et stellas et multa sui luminis
claritate minuuntur. Terra maledicitur cum dampnata hominum successio. et omnis
creatura iuxta apostolum ingemiscit et parturit. Tacet deus dispensans et ordina
tionis eius omnipotentia tantam dissimulat confusionem. Tandem nascitur
maria et ad nubes annis egrediens speciem induit speciosam que ipsum al
liciat deum et divinitatis oculos in se converteret. Vide quid inde dicat
ille non minimus explorator secretorum dei. Audi et vide et inclina aurem
tuam obliviscere populum tuum et domum patris tui. et concupiscet rex decorem
tuum quoniam ipse est dominus deus tuus. Germinat igitur virga yesse de tortuosa

radice generis humani et patriarcharum arbore in altitudine et latitudine
eius penſionem ignorat nodoſitate filiorum tenebris veſtit fructu iſta
quem non habet. Videt et ardet ille vehemens amator et totum epytha
lamium in eius laudibus decantat. Ubi manifeſte ſponſus inducit ſpiritus
amore ſinceriſſimo nec ultra valens diſſimulare quod patitur. Evocatur
ſtatim celeſtis ille conventus et iuxta prophetam init deus angelicum cetum
conſilium facit ſermonem cum angelis de reſtitutione celi de redemptione
hominum de elementorum renovatione. Illis ſtupentibus et mirantibus pre gaudio
queritur modus redemptionis et ſtatim de theſauro divinitatis Marie no
men evolvitur et per ipſam et in ipſa et de ipſa et cum ipſa totum hoc facere deus
decrevit ut ſicut ſine illo nichil eſt factum ita ſine illa nichil refectum ſit. Tan
dem epla Gabrieli iniungitur ſalutatio virginis. incarnatio redemptionis. pleni
tudo gratie. glorie magnitudo multitudo letitie gaudiorum. Miſſus ergo ange
lus Gabriel a deo etiam antequam ad virginem perveniret invenit deum virgineis
illapſum viſceribus et maieſtatem dei virginalis ventris breviſſime con
cluſam. O venter diffuſior celis terris amplior capacior elementis qui to
tum claudit omnia concludentem in quo deus glorie recumbit. Denique et archange
lus non ait Ave Maria replenda ſed plena. Non dominus veniet in te ſed dominus
tecum quia inde totam eam ſibi ceperat ſpiritus ſanctus et celeſtibus inſignie
rat ornamentis. Iam conſecrata erat in loco voluptatis de quo fons ille
debebat aſcendere qui univerſam terre ſuperficiem irrigaret || Sane huius
ipſius ſponſi ſermonem verba et volentes ſermonibus diverſis perſcrutantes nunc
inſiſtamus hic ſi forte aliquid dignum dicere valeamus. Fluvius ait ſcriptura
egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandam univerſam ſuperficiem terre
qui inde dividitur in quattuor capita. Fluvius iſte eſt dominus meus Iheſus qui
de duobus locis voluptatis egreditur ex utero patris et ex utero virginis.
Unde propheta. Dominus deus noſter fluvius glorioſus exiliens in terram ſitientem.
Sed ineffabilibus differentiis longe aliter a patre quam a matre egreditur. quia et
ſi hec temporalis nativitas glorioſa eſt multo glorioſior eſt eterna. Hortan
tibus vobis de utraque generatione volo aperire quod ſentio non quod aliquid expo
nere preſumam cum hoc ultra omnes vires quanto magis ultra meas ſit et ex
treme dementie ſit velle ſcire ineffabilia maxime hominem imperitum non enim
oblitus ſum Salomonem dicentem. Sicut qui nimium comedit mel evenit
illud ſic qui ſcrutator eſt maieſtatis opprimetur a gloria. De utraque enim per
prophetam dici puto. Generationem eius quis enarrabit. quia et prius illa
ineffabilis et inacceſſibilis eſt quod nulli pure creature. Hoc ſenſu cre
do apoſtolum dixiſſe cum deo qui ſolus habitet lucem inacceſſibilem cum etiam
puriores nature tanto reverberentur intuitu nec poſſint irrumpere
tante claritatis abyſſum. Ipſe enim filius proteſtatur. Nemo novit filium
niſi pater neque patrem quis novit niſi filius et cui filius voluerit reve
lare. non ſicut eſt ſed ſicut capere poteſt cui tanta dignitas revelatur

Unde et illa sublimis anima que usque ad tercium celum in divinas glorie rapta
fuerit dicit. Ego non arbitror me comprehendisse. Verissima ergo diffi
nitio est quia illam gignentis et geniti generacione nullus omnino pene
trat intellectus. hanc eciam de matre omnium humane nature recor textualiter de
et nescio utrum ab illa excellenciori natura valeat comprehendi. Quis enim
comprehendat unionem carnis et verbi qualiter deus et homo in una persona
conveniant salvis impermutabiliter proprietatibus naturarum. Unusquisque in sen
su suo habundat. Ego hunc quidem sensum supergredi credo veterum virorum
vestigiis inherens qui super hec sanas et integras sentencias reliquerunt.
Ad patriam igitur generacione recurrentes locum voluptatis patrem esse
censemus cum deus illocalis sit. sed efficiencias ipsius nisi per vulgatos ser
mones explicare non possumus. In ipso autem omnem voluptatem esse intelle
git qui legit apostolum dicentem. Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. Et alium
ex illo duodecimo Apire similiter eructantem. Omne datum optimum et omne do
num perfectum desursum est descendens a patre luminum. Ipse eciam filius dicit
Hec est vita eterna ut cognoscant te solum et verum deum. Cognicio igitur
patris vita eterna est et ubi vita eterna ibi sempiterna voluptas. Egreditur
ergo fluvius de loco voluptatis quia gignitur de utero patris deus de deo lumen
de lumine de deo deus. Egreditur autem ydemptitate quia idem est quod pater.
Idem dico secundum substanciam non secundum personam. Egreditur et equalitate quia
patris omnipotenciam respicit generantem cum omnia que posset pater posset hec
et filius sicut ipse testatur. Omnia que facit pater facit et filius. nec po
test filius facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem. Egreditur
et eternitate quia licet genitus non est posterior generante sed ambo unius
antiquitatis sunt si tamen vocabulo novitatis non exhorretis quod licet qualitatem
non significet que dicitur longe tamen est a summe maiestate. Egreditur simili
tudine quia filius est patri patris ymago splendor glorie et figura substancie
eius. Egreditur alietate quia alius est ab illo. alius dico non aliud. Ego in
quit et pater unum sumus. unum dixit non unus quia unum significat substancie
unitatem sumus vero personarum proprietatem. Sic igitur et longe excellen
tiori modo de patre filius egrediens inundat angelicas stationes quia iux
ta Salomonem fons sapiencie verbum dei in excelsis. Cytharedus puer de
hoc fonte pleno ventre potaverat cum diceret. Apud te est fons vite
et in lumine tuo videbimus lumen. Apud te inquit est fons vite quia tu
non solum vita sed et filius tuus fons vite est. Et ut pateret quod sencie
bat ostenderet subiunxit. In lumine tuo videbimus lumen ad irrigan
dam universam superficiem terre. Que nam terra est in illa celorum sumita
te reposita quam preterfluat et irriget fluvius gloriosus. regnum
celorum terra viventium est. Unde credo videre bona domini in terra viventium et
placebo domino in regione vivorum. Fons siue irrigacio hec ineffabilis est. Inebriantur
quippe angeli ab ubertate domus dei et torrente voluptatis eius potantur.

hic quod dicimus mistico quia plurimus stupor sensum opprimit assurgentem.
Ubi sunt ornatorum sermones quos in se format rethorum ars? ille philosopho
rum consultus chorus? Ubi sunt gigantes a seculo nominati qui ab initio fue
runt magna statura scientes bellum languentes contra pugnas verborum?
Nunquid non maximus ille gygas platonicus loquens ab intellectu tam puris
sime veritatis repulsus est? Nunquid arduissime mentis ingenio tangens
sed non attingens divinitatem dei dixit unum tantum quod cuncta operatur et
aliud per quod cuncta efficiuntur. tertium autem non potuit invenire. Scilicet de spi
ritu sancto instruitur qui illi non erant infusi qui sentiunt revelationem magister
est qui revelat paulo que oculus non vidit sicut etiam apostolus gloriatur.
Nobis inquit revelavit deus per quod apostolus per spiritum sanctum non per spiritum
nostrum quem sciunt philosophi et seducti sunt et seducentes. Ille non philosophus qui sup
sciens et super omnes doctores se intellexit quod super hec sentiet audia
mus. Fugiunt montes inquit de superioribus suis. De sublimioribus quip
pe angelos qui non per speculum in enigmate sed facie ad faciem ipsum
dei substantiam luminibus indefessis conspectant. || Sequitur quod re
dundet in quinque capitula. In que quattuor capitula Dicimus breviter quia
grandis nobis restat via. In amenitate qua vel fragilitate complexio
nis humane bibitur de torrente voluptatis. tota obstupet illa dignior
natura de earum gloria et glorie interne. In puritate quia non in vase ter
reo sed remoto velamine hauriunt aquas in gaudio de fontibus salvatoris.
In satietate quia et si in eum desiderant prospicere non tamen desiderium anxietatem
vel anxietas miseriam inducit sed admirabiliter inde et semper desiderant
ut semper satientur et semper satiantur ut semper desiderent. In securitate quia
de sua stabilitate certi perhennibus gaudiis inter gentes conspectantes bea
tam spem et adventum glorie magni dei quando fiet unum ovile et unus pas
tor et superna illa civitas consummabitur in corpore. Hic confluit fluvius iste per
angelicas officinas sed hec omnia fides capit. nescit enim intellectus igno
rat humanus. Hec sunt secretissima illa conviviorum que vas electionis sciebat qua
tenus in epistola ad hebreos videt dicens. Non accessistis inquit ad montem tra
montem sed ad montem syon. ad civitatem dei viventis ad multorum
milium angelorum frequentiam ad ecclesiam primitivorum conscriptorum in celis.
|| Nunc attingimus nos ad videndum qualiter egrediatur de ingenio quia egres
sus ista dulcior et uberior est humane miserie que in mentium pectora
gaudium irrorat oculos et lumen fontibus vultus amatorum perfundit. Hic lo
cum voluptatis interni nunc intelligo in quo cumulavit omnes delicias delicia
rum deus. De cuius deliciis spiritus sanctus admirationis sermone in canticis canti
co canitur. Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens? Nun
quid in angelis voluptate habet altissimus in quibus ipse reperit pravi
tatem? Nunquid in constellatione vel scintillatione stellarum quarum alie re
vertuntur in sanguinem. alie cadunt de celo alie in tenebris obscurantur.

Nunquid iacere ul' igne ul' ventis? Nequaquam nō in igne dūs nō ī cōmoti
one dūs nō ī spū dūs si verus est ille qui ī curru igneo et equis igneis
est assumptus ī celū. Nunquid ī aquis ubi fuerunt et tortuosus leviathan ī
moratur? Aut ī terra que sub maledicto ad spinas emittit et tribulos?
nō est locus voluptatis nisi uterus virginis ex hoc egredit̃ humanita
te qz vestitus aliqñ nūc mortalitatis visibilis humanis oculis apparuit et
de virgine virgam de libro aut generationis lineam faciens divinitatis ha
mū inexpertū que carne operuit virginali ut devoto magnus illectus ad
carne ferrū divinū numinis subsentiret. Egredit̃ et cū novitate quā nū
quā sic natus est homo sicut nascitur. Primus enim homo primo de terra
formatur. Secundo mulier ex eius latere fabricatur. Tercio omnium gñaliter mario mis
cende ordine gignunt̃ ab utroqz. Solus iste de solo virgine nascit̃ et virgi
nis uterū novo et singulari partu divinitas humanata sigillat. Ubi
nūc aristotiles subtilitatis secunda quidē sed secunda separatus. Sed pe
pit nō viro cognovit? Velit nolit veritas ī habitu [?] uter astringit dya
lecticus cum suis omnibus terminatur ad eius imperium per natura deficit consue
tudo. Egreditur etiā cū claritate. nascente quippe illo splendor orbis illa stel
larum lumine luminosa serenitas et stella candidior hoc luciditatibus ra
diis presentillans totū sibi celi cepit possessione. Ambulant reges ī splendo
re ortus eius quoniā ecce reges congregati sunt convenerunt ī unum. Ipsi vi
dentes sic deū et hominem nascente necnon et virgine pariente admirati
sunt. conturbati sunt commoti sunt tremor apprehendit eos in miraculorum la
re miraculorum. Egredit̃ et cū paupertate qz pannis vilissimis velata
tus. Unde ex his sanctissimis membris legem mundi profugebat. Egre
ditur occulte qz subtilissimus ille fraudum investigator timore ab alti
tudine dignationis excluditur. Hinc est quod ambiguus altercationibus fatigatus
nunc illum temptat nunc temptatum filium appellat altissimi nunc instruit
nunc destruit mandans per mulierē gñaliter sibi organum michi tibi
et iusto illi. Deinde ad urgenda [?] superficiem etc. Ad etc
na misteria expandam quā nobis in hereditate primus ille pater relinquit.
Volo ut aplius hic cū michi sicut et sepius ī quatuor capitibus distribuat
qz secundum eius expositionem suscipio. Et factus est nobis inquit sapie
ntia iusticia sanctificatio redemptio. Ad nos quippe veniens qui erimus
ī nocte primo omnes tenebras ignorancie nre depulit luce sapie sue. Deinde
per iusticiam que ex fide est solvit sinus peccatorum nostrorum sanctificans nos
in suo corpore redimens ī corporis passione. Dūs enim solvit compeditos do
minus illuminat cecos. Sufficit tribunalia de manu redimit tenui. de
videt et ī pacienti qua procedes sustinet. Ī mente qua procedes fovet. ī lar
gitate qua proficientes exaltat. ī fortitudine qua perficientes consti
tuit. De hoc secundo quaternario toto hoc adventu nūc sermonem confabu
latus sum per plurimam divisionem et nominum interpretatione moralia

misticis intuentis · unum aliquod dignum vos videatis · verum non omnia
possumus presenti sermone contexere festi dominici cantantes · habeo ergo quinque
capita dulciora prioribus que fortissimis vestris cordibus dulcius complacuerunt ·
Dum enim in cruce elevatus in arbore largissimus sanguinis undis a quatuor partibus
sui corporis habundanter emanavit · spinis enim pungentibus sacratissimum caput
per circuitum coronatum reflexum et clavis pedes et manus et lancea latus
eius totus vulneribus perfossus sanguis emanavit cuius aspersione in
dextera transit in patre unitus in unitum · in unam virgam · confitentibus in eo
eternam · Christus ergo fons latens et occultus in celis fons patens et aper-
tus in terris · Ille de utero patris · hic egreditur de utero virginis · Ille vi-
vens semper · surgit vincens · hic moriens tamen mortem · Ille dulcis
tur in quantum mirabile · hic in dulcem · dulcis dominus dulcis dominus quia
ille dominus meus mea merces · hic dominus meus matris partu · ducit nos mater
ad filium filius ad patrem sponsa ad sponsum qui est deus benedictus in
secula amen · || Sermo de nativitate domini de eo quod pastores inve-
nerunt mariam et ioseph et infantem ·

gnoscite fratres dilectissimi quanta sit hodierne solempnitatis
a cum et dies brevis et tam angusta est latitudo loci pariter et
tempore dilatur · noctem porrigat celum replet angelorum exercitum · nox
enim ut dies illuminata est cum in tempeste noctis hora pastores circum
fulsit lux nova de celo · Et ut noveritis quod loco solempnitatis huius
ceperint gaudia celebrare quod iam angelus ante futurum omni populo
gaudium evangelisat · sed et confestim adest divinis presentibus laudibus
celestis exercitus multitudo · hinc est quod solempnius ducitur nox ista preces
in psalmis ymnis et canticis spiritualibus · Et huius potissimum in vigiliis sine ulla
hesitatione credendum est celestes illas potestates presentem convenientes psallen-
tibus in medio venerabilium tempora instituerunt · Sed quia multa hodie gemmis
et auro fulgent altaria quanto ubique palliis parietes adornantur · putas
ad hec divertent angeli et pannis hiis delectabuntur · Sed iam est cum
pastoribus omnium magis apparuerunt quam terre regibus quam sacerdotibus templi ·
Cur et ipse salvator cum esse aurum pariter et argentum sacrum in suo corpore
dedicat paupertate · Aut certe cur paupertas per totum solliciti enarratur ab
angelo · neque enim sine certo ratione misterii pannis salvator involvitur et
ponitur in presepio quod id manifeste in signum nobis commendatur ab angelo ·
hoc inquit vobis signum invenietis infantem pannis involutum · In signum po-
situs sunt panni isti domini christi sed in signum cui a multis usque hodie contradicitur
multi quippe vocati sed non multi electi et ideo nec signati · Agnosco
certe agnosco illum magnum sacerdotem sordidis opertum vestibus cum altercare-
tur cum dyabolo · Spiritibus supernis loquor et quibus non ignota est pro-
phetica visio zacharie · ubi vero exaltatus est super nivem supernis nunciis ma-
stris ex hoc plane mutavit vestem decorem induit amictus et est lu